

ПРОФЕСІЙНА СПІЛКА РОБІТНИКІВ
МОРСЬКОГО ТРАНСПОРТУ УКРАЇНИ

MARINE TRANSPORT WORKERS'
TRADE UNION OF UKRAINE

№01 - 024 від 04.02.2025 р.

Верховна Рада України

**Комітет Верховної Ради України
з питань освіти, науки та інновацій**

**Комітет Верховної Ради України
з питань транспорту та інфраструктури**

Кабінет Міністрів України

Міністерство освіти і науки України

**Міністерство розвитку громад та
територій України**

**Державна служба морського і
внутрішнього водного транспорту та
судноплавства України**

Професійна спілка робітників морського транспорту України (далі – ПРМТУ), яка є єдиною морською профспілкою в Україні, афілійованою Міжнародною федерацією транспортників (ITF), членською організацією Європейської федерації транспортників (ETF), звертається з наступним.

Як стало відомо ПРМТУ, Міністерством освіти і науки України (далі – МОН) здійснюються заходи з реорганізації мережі закладів морської освіти. Зокрема, МОН заплановано проведення процедури об'єднання Національного університету «Одеська морська академія» (далі – НУОМА) та Одеського національного морського університету (далі – ОНМУ), шляхом реорганізації та створення єдиного закладу освіти, а також процедури реорганізації інших закладів морської освіти.

ПРМТУ об'єднує понад 80 000 членів, у тому числі – моряків, а також студентів, курсантів, учнів та співробітників закладів морської освіти України, зокрема Національного університету «Одеська морська академія», Одеського

+380482 42 99 01
+380482 42 99 02

65062, м.Одеса,
Гагаринське плато, 5-Б,
приміщення 1

mtwtu.org.ua
office@mtwtu.org.ua

IBAN UA 51 300614 0000026003500315201
у АТ "КРЕДІ АГРІКОЛЬ БАНК"
код ЄДРПОУ 02659447

національного морського університету, Херсонської державної морської академії, а також інших закладів фахової вищої та передвищої освіти.

Як всеукраїнська профспілка, основною метою діяльності якої є представництво і захист трудових та соціально-економічних прав і інтересів членів профспілки, ПРМТУ наголошує, що проведення реорганізації мережі закладів вищої та фахової передвищої морської освіти має відбуватись із неухильним дотриманням чинного законодавства України та законних прав та інтересів членів ПРМТУ.

Звертаємо увагу, що під час реорганізації має бути врахована також специфіка морської освіти, особливості професійного та кар'єрного розвитку фахівців морського транспорту, поточна ситуація розвитку технологій у морському торговельному судноплаванні, а також дотриманні обов'язки та зобов'язання України, визначені міжнародними договорами України.

Тривалий час національна система підготовки і дипломування моряків ефективно функціонує і розвивається та є надійним фундаментом розвитку України як морської держави. **Занепокоєння серед членів ПРМТУ викликала інформація, що процес реформування мережі морських закладів освіти має бути розпочато з реорганізації Національного університету «Одеська морська академія», що, ймовірно, може привести до його ліквідації.**

НУОМА є відомим на весь світ навчальним закладом, який виховав не одне покоління моряків та має багаторічні традиції. НУОМА має власний взаємопов'язаний матеріально-технічний комплекс для підготовки капітанів та членів командного складу екіпажів суден. Це розвинуті лабораторна та наукова база, а також відповідне тренажерне обладнання, що імітує реальні умови експлуатації судна в морі, обов'язкове для здобуття моряками необхідних професійних компетентностей, навичок та підтвердження їх професійної кваліфікації. Усі освітні програми інженерного спрямування в НУОМА були акредитовані Інститутом морської інженерії, науки та технологій Великої Британії.

ПРМТУ звертає увагу, що відповідно до **Правила I/8 Міжнародної конвенції про підготовку і дипломування моряків та несення вахти 1978 року** (далі - Конвенція ПДНВ), Україна, як сторона Конвенції ПДНВ, зобов'язана забезпечувати, **щоб вся діяльність з підготовки, оцінки компетентності моряків проводилась під постійним наглядом за допомогою системи стандартів якості для того, щоб забезпечити досягнення визначених цілей, у тому числі тих, що стосуються кваліфікації та досвіду інструкторів та екзаменаторів. Системи менеджменту якості освіти НУОМА і ХДМА вже сертифіковані. Реорганізація цих ВНЗ вимагатиме повної повторної сертифікації систем менеджменту якості освіти.**

Конвенцією ПДНВ та законодавством України встановлені особливі вимоги до порядку організації та здійснення спеціалізованої та тренажерної підготовки моряків. Зокрема, така підготовка здійснюється за програмами, погодженими Державною службою морського і внутрішнього водного транспорту та судноплавства України (далі – Адміністрація судноплавства України). Заклади з підготовки моряків

повинні впровадити та підтримувати систему стандартів якості, сертифіковану акредитованим органом з сертифікації. Тренажерне та інше обладнання, призначене для підготовки та перевірки знань моряків, повинно відповідати вимогам, встановленим Міністерством розвитку громад та територій України. Підготовка за кожним окремим напрямом може здійснюватися виключно після проведення Адміністрацією судноплавства огляду відповідного закладу з підготовки моряків та видачі Протоколу про відповідність підготовки вимогам Конвенції ПДНВ та законодавству України.

На цей час в структурі НУОМА функціонують Інститут післядипломної освіти «Центр підготовки та атестації плавскладу», Навчально-тренажерний центр ГМЗЛБ (Глобальної морської системи зв'язку під час лиха та для забезпечення безпеки) та Центр підготовки з виживання в екстремальних умовах на морі, які мають відповідні чинні Протоколи. **У разі реорганізації ВНЗ мають бути повторно схвалені програми підготовки в Адміністрації судноплавства, проведено нові огляди вищезазначених структурних підрозділів для видачі нових Протоколів про відповідність.**

До завершення цих обов'язкових процедур курсанти НУОМА, а також слухачі інших морських закладів вищої та фахової передвищої освіти, які не мають власної тренажерної бази та проходять спеціалізовану та тренажерну підготовку в НУОМА, будуть змушені звертатися до приватних закладів підготовки моряків, що, ймовірно, призведе до зростання вартості послуг таких закладів.

Ще до початку повномасштабної агресії росії проти України матеріально-технічна база більшості закладів фахової вищої та передвищої освіти потребувала суттєвого оновлення. Впродовж останніх кількох років технології та обладнання міжнародного торговельного судноплавства отримали особливо динамічний розвиток. Для надання курсантам та морякам сучасних знань та професійних компетентностей для роботи на сучасних морських суднах необхідним є швидке впровадження в освітні процеси нового тренажерного обладнання, у тому числі такого, що використовує технології віртуальної та доповненої реальності, штучного інтелекту тощо.

Оновлення матеріально-технічної бази закладів морської освіти, підготовка персоналу для роботи на сучасному тренажерному обладнанні та його подальше утримання та обслуговування потребують залучення значних інвестиційних коштів, у тому числі за рахунок реалізації проєктів державно-приватного партнерства.

В 2016-2019 роках ПРМТУ за підтримки Міжнародної ради морських роботодавців (ІМЕС) успішно реалізовано два дороговартісні проєкти з оновлення матеріально-технічної та тренажерної бази Херсонської державної морської академії та зі встановлення в НУОМА повномасштабного тренажеру машинного відділення виробництва компанії Kongsberg Maritime (Норвегія). Реалізація цих проєктів стала можливою виключно за рахунок загальносвітового визнання морських академій України як передових центрів підготовки найбільш кваліфікованих офіцерів морських суден.

ПРМТУ звертає увагу, що національна система освіти, підготовки та дипломування моряків України перебуває під постійним моніторингом та контролем Міжнародної морської організації (ІМО) та Європейського агентства з морської безпеки (EMSA).

Так, відповідно до Правила I/7 Конвенції ПДНВ, Україна, як сторона Конвенції ПДНВ, зобов'язана регулярно надавати звіти Генеральному секретарю ІМО про заходи, які вживаються Україною для повного виконання вимог цієї Конвенції, зокрема щодо політики в сфері освіти, підготовки, оцінки компетентності та дипломування моряків; інформацію про акредитацію та схвалення програм підготовки моряків та інше. Такі звіти розглядаються комітетом незалежних експертів, а результати їх оцінки передаються на затвердження Комітету з морської безпеки ІМО (далі – КБМ ІМО).

Відповідно до Директиви Європейського Парламенту та Ради від 19 листопада 2008 року № 2008/106/ЄС про мінімальний рівень підготовки моряків національна система освіти, підготовки та дипломування моряків України повинна проходити періодичні перевірки EMSA, результати яких надсилаються до Європейської Комісії.

Приймаючи до уваги вищевикладене, реорганізація мережі закладів морської фахової вищої та передвищої освіти в Україні може бути проведена із обов'язковим врахуванням необхідності проходження вже в найближчі роки періодичних перевірок EMSA та чергового обов'язкового аудиту ІМО.

У разі негативного результату розгляду звіту від України, КБМ ІМО може бути прийнято рішення про невідповідність національної системи освіти, підготовки та дипломування моряків вимогам Конвенції ПДНВ. Як наслідок, українські моряки можуть втратити право роботи на суднах в міжнародному торговельному судноплаванні. Також, в такому випадку Україною не будуть дотримані свої обов'язки та зобов'язання за двосторонніми угодами про визнання професійних дипломів та свідоцтв фахівця українських моряків.

Успішне проходження періодичних перевірок EMSA стану виконання в Україні вимог Конвенції ПДНВ в квітні 2018 року, а також обов'язкового аудиту ІМО в червні 2018 року стало можливим, в тому числі, завдяки експертній та методологічній підтримці, яка надавалась професорсько-викладацьким складом НУОМА та ХДМА органам виконавчої влади України. Крім того, обидва зазначені заклади морської освіти інспектувалися під час кожного із зазначених аудитів. При цьому, жоден звіт про результати моніторингу або аудиту дотримання в Україні вимог Конвенції ПДНВ та законодавства ЄС не містить суттєвих порушень, виявлених в діяльності закладів морської фахової вищої освіти.

Враховуючи вищевикладене, ПРМТУ, керуючись Законом України «Про професійні спілки, їх права та гарантії діяльності», пропонує:

1. Провести широке публічне обговорення шляхів та способів реорганізації національної системи освіти та підготовки фахівців морського та внутрішнього водного транспорту.

2. Утворити Робочу групу з підготовки Комплексного плану заходів з реорганізації національної системи освіти та підготовки фахівців морського та внутрішнього водного транспорту. До складу Робочої групи включити посадових осіб Міністерства розвитку громад та територій України, Міністерства освіти і науки України, Міністерства з питань стратегічних галузей промисловості України, Міністерства економіки України, Адміністрації судноплавства України, Військово-Морських Сил Збройних Сил України, Морської охорони України, а також представників ПРМТУ, Федерації профспілок транспортників України, закладів морської освіти, об'єднань роботодавців та кріюінгових компаній.

3. Комплексним планом заходів з реорганізації національної системи освіти та підготовки фахівців морського та внутрішнього водного транспорту передбачити:

1) розробку операційного плану реорганізації або подальшого самостійного розвитку кожного окремого закладу морської освіти з урахуванням його структури, матеріально-технічної бази, професорського-викладацького складу, а також необхідності кожного окремого приморського регіону України в підготовці фахівців для пріоритетних для розвитку регіону секторів морського та внутрішнього водного транспорту;

2) джерела покриття витрат на акредитацію освітніх програм, проведення сертифікації систем менеджменту якості, схвалення програм підготовки Адміністрацією судноплавства України, а також отримання інших дозвільних та сертифікаційних документів, які є обов'язковими відповідно до вимог Конвенції ПДНВ та законодавства України;

3) витрати на утримання та розвиток матеріально-технічної, лабораторної та тренажерної бази закладів морських закладів вищої та фахової передвищої освіти, у тому числі шляхом реалізації проєктів державно-приватного партнерства;

4) необхідність постійного дотримання вимог Конвенції ПДНВ та законодавства Європейського Співтовариства на час, необхідний для реорганізації національної мережі морських закладів вищої та фахової передвищої освіти, у тому числі у разі проведення в Україні перевірок EMSA або обов'язкового аудиту ІМО безпосередньо під час реорганізації провідних закладів морської освіти України, а саме НУОМА та ХДМА;

5) необхідність проходження курсантами закладів морської освіти України обов'язкової практичної підготовки на суднах, відповідно до діючих угод навчальних закладів з іноземними судновласниками та операторами суден.

ПРМТУ запевняє у готовності надати необхідну експертну допомогу, вважає, що проводити реорганізацію системи освіти та підготовки фахівців морського та

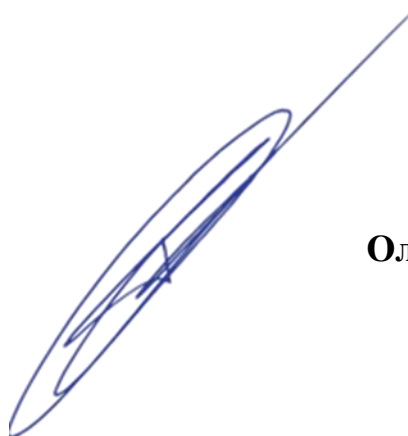
внутрішнього водного транспорту можливо лише за умови затвердження відповідного Комплексного плану з неухильним дотриманням норм міжнародного морського права, а також чинного законодавства України, прав та законних інтересів студентів, курсантів, учнів та співробітників закладів морської освіти України та закликає до моменту напрацювання відповідних рішень призупинити проведення процедури реорганізації морських закладів вищої та фахової передвищої освіти, у тому числі Національного університету «Одеська морська академія», Херсонської державної морської академії, Дунайського інституту НУОМА.

З повагою

Голова ПРМТУ

**Віце-Президент
Міжнародної федерації
асоціацій морських капітанів (IFSMA)**

Посол Доброї волі ІМО в Україні

Олег ГРИГОРЮК